

Nr 527.

Av herr **Ljung m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 219, angående anslag till lantbrukshögskolan, centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, statens växtskyddsanstalt samt lantbruksinstitutet vid Ultuna m. m.

I proposition till 1931 års riksdag, nr 143, föreslog Kungl. Maj:t bl. a. inrättandet vid Experimentalfältet av en statens växtskyddsanstalt, vilken enligt förslaget skulle omfatta tre olika avdelningar, nämligen en växtpatologisk, en entomologisk samt en upplysnings- och administrativ avdelning. Vad Kungl. Maj:t sålunda i sagda proposition föreslagit blev också av riksdagen bifallet.

Med anledning av ifrågavarande proposition väcktes inom riksdagen åtskilliga motioner, och i vissa av dessa berördes bl. a. också det framlagda förslaget om växtskyddsanstalten. Sålunda anfördes i motion II: 389, att förslaget om förläggningen av växtskyddsanstalten till Experimentalfältet föreföll irrationellt. Om nämligen denna nya anstalt skulle kunna bli till verkligt gagn för det praktiska jordbruket, måste dess verksamhet drivas i intimt samband med såväl växtförädlingen som jordbruket i de delar av landet, där de största arealerna av de viktigaste grödorna odlades. Och i motionen II: 406 framhölls, att frågan om organisationen av växtskyddsanstalten torde behöva tagas under förnyad omprövning, varvid särskilt borde beaktas, att växtsjukdomarna i mycket hög grad göra sig kännbara vid det intensiva jordbruket i södra Sverige samt att farliga sådana ofta inkomma söderifrån och efterhand spridas norrut.

I sitt utlåtande, nr 80, över förenämnda proposition gjorde jordbruksutskottet också ett uttalande med anledning av de sålunda i fråga om växtskyddsanstalten motionsvis framförda synpunkterna. Efter att hava omnämnt en av departementschefen i propositionen förebådad prövning av spørsmålet om den lokala försöksverksamhetens anordning anförde utskottet sålunda följande: »Beträffande denna utredning hava bland annat beträffande de sydligaste delarna av landet framkommit vissa önskemål för tillgodo-seende av behovet i försöks- och växtskyddsavseende. Utskottet utgår ifrån att vid utredningen komma att övervägas sådana åtgärder, varigenom — utan

att den ledande tanken med den centrala försöksanstalten på något sätt rubbas — landets olika delar kunna på förevarande områden bliva i förhållande till sina behov behörigen tillgodosedda. Härvid förtjänar givetvis uppmärksammas i vad mån en anknytning till redan befintliga statsanstalter skall kunna äga rum.» Genom detta uttalande torde utskottet få anses hava erkänt det berättigade i bl. a. förut omnämnda önskemål om särskilda åtgärder från statens sida för bekämpande av de särskilt i sydligaste Sverige svårt härjande växtsjukdomarna, häri inbegripet insektskador.

Nu har Kungl. Maj:t i proposition nr 219 till årets riksdag framlagt förslag angående bl. a. anslag till och organisation av statens växtskyddsanstalt. Enligt detta förslag skall anstalten bliva förlagd till Experimentalfältet samt omfatta förutnämnda tre avdelningar, varav den sistnämnda dock skulle benämnas upplysnings- och kontrollavdelningen. Kostnaderna för anstalten beräknas för tiden $\frac{1}{11}$ 1932— $\frac{30}{6}$ 1933, d. v. s. för $\frac{2}{3}$ år till 75,800 kronor, och skulle sålunda för helt år uppgå till 113,700 kronor.

Angående växtskyddsanstaltens uppgift och verksamhet lämnas å sid. 43 i propositionen vissa kortfattade upplysningar, varav bl. a. framgår, att den skall övertaga centralanstaltens lantbruksentomologiska avdelnings uppgifter ävensom de uppgifter av växtpatologisk karaktär, som nu åvila dess lantbruksbotaniska avdelning. Av anstaltens tre avdelningar avses den växtpatologiska och den entomologiska skola omhänderhava det mera vetenskapligt inriktade växtskyddsarbetet avseende respektive växtsjukdomar och skadedjur.

Vid utarbetandet av det sålunda framlagda förslaget till organisation av statens växtskyddsanstalt har — såvitt av propositionen framgår — ingen hänsyn tagits till det särskilda behovet av åtgärder mot växtsjukdomar och insektskador i sydligaste Sverige. Detta är så mycket mera beklagligt, som behovet av sådana åtgärder under den senaste tiden framträtt med allt större styrka. Det är sålunda allmänt känt, att Skånes jordbrukare under senare år lidit svåra förluster på grund av härjningar av växtparasiter, bl. a. vete-myggan, ärtgallmyggan och rotdödaren å vete. Detta förhållande har också föranlett Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott att i särskilda skrivelser till Konungen (bil. I och II) anhålla om åtgärder för bekämpande av ifrågavarande växtsjukdomar. Den sist avgivna av dessa har också så till vida lett till ett resultat, som Kungl. Maj:t nyligen beviljat centralanstaltens entomologiska avdelning ett särskilt anslag för studier angående vete-myggan och möjliga åtgärder för dess bekämpande.

Ett tillfälligt anslag av sist nämnda art kan visserligen vara av betydelse och värde, när det gäller att finna medel för bekämpandet av en viss särskilt svår parasit, men det kan självfallet icke vara ägnat att i nämnvärd grad minska det permanenta behovet av växtskyddande åtgärder. Att ett sådant behov i särskilt hög grad föreligger för Sydsveriges och speciellt Skånes vidkommande torde ej kunna bestridas av någon, som haft tillfälle lära känna hithörande förhållanden. Erfarenheten har också visat, att så stora värden stå på spel, att något måste göras, även om detta kommer att föranleda vissa uppförfingar från det allmännas sida.

För ett framgångsrikt bekämpande av en växtsjukdom eller parasit kräves såsom första förutsättning en ingående kännedom om parasitens egenskaper och uppträdande m. m. Sådan kännedom kan endast erhållas genom grundliga och fortgående studier på ort och ställe, där den uppträder. På grund härav måste det också anses ofrånkomligt, att den anstalt, som fått sig anförtrodd uppgiften att svara för växtskyddet i vårt land, beredes möjlighet att på nära håll samt år efter år följa växtsjukdomarna och skadeinsekterna i sydligaste Sverige. Men detta kan endast ske genom att växtskyddsanstalten utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna avdelningarna erhåller ytterligare en sådan med förläggning på lämplig plats i Skåne. Vi anse oss därför också enträget böra yrka på, att en sådan utvidgning av anstalten så fort ske kan kommer till stånd.

Den avdelning av växtskyddsanstalten, som sålunda enligt vår uppfattning bör inrättas och förläggas till Skåne, måste givetvis vara organiserad på något annat sätt än de övriga i propositionen föreslagna. Sålunda torde av befattningshavarna vid densamma en böra vara särskilt utbildad i växtpatologi och en i entomologi. Däremot synes det kunna diskuteras, huruvida avdelningen bör stå relativt självständig mot de båda vetenskapliga avdelningarna vid huvudanstalten eller befattningshavarna vid den förra skola vara underordnade respektive avdelningar vid huvudanstalten. Vi anse oss i sakens nuvarande läge icke kunna eller böra framlägga något förslag vare sig angående detta spörsmål eller rörande avdelningens organisation i övrigt.

I samband med frågan om upprättandet av här föreslagna avdelning av växtskyddsanstalten framställer sig givetvis spörsmålet om var densamma skall förläggas. Ehuru vi ej heller i detta avseende anse oss böra framlägga något direkt förslag, vilja vi dock framhålla, att det ej torde möta några svårigheter att finna lämplig plats för förläggningen. Självfallet ligger det, såsom också jordbruksutskottet i sitt förut återgivna uttalande påpekat, nära till hands att tänka sig, att avdelningen bör förläggas i nära anslutning till någon av de statens anstalter eller statsunderstödda sådana, som redan finnas i Skåne. En sådan förläggning torde kunna antagas avsevärt minska engångskostnaderna för avdelningens upprättande.

De årliga kostnaderna för den här ifrågasatta avdelningen torde ej behöva bli alla för betungande. Räknar man med att utgifterna för densamma skulle bli ungefär lika stora som för var och en av de i propositionen föreslagna, skulle för ändamålet erfordras ett årsanslag av c:a 38,000 kronor. I förhållande till de förluster, som olika slag av växtsjukdomar och skadeinsekter årligen vålla jordbruket i sydligaste Sverige, är detta ett försvinnande litet belopp.

I detta sammanhang torde böra erinras om, att vid Sveriges Utsädesförnings huvudanstalt på Svalöv samt Weibullsholms växtförädlingsanstalt sedan lång tid tillbaka bedrivits studier jämväl angående växtsjukdomar och skadeinsekter. Dessa undersökningar och iakttagelser äro emellertid närmast inriktade på att klargöra de olika sorternas förhållande till ifrågavarande parasiter och hava sålunda ett direkt sammanhang med förädlingsverksamheten.

De vid Svalöv och nämnda anstalt alltjämt pågående arbetena på detta område kunna sålunda — i varje fall så länge de för ändamålet tillgängliga medlen äro så starkt begränsade som hittills — icke fylla det behov av åtgärder, som i det föregående framhållits. Men å andra sidan skulle självfallet ett samarbete på ifrågavarande område mellan Utsädesföreningen och den nya avdelningen kunna bliva av stor betydelse och i hög grad befrämja syftet med densammas inrättande.

Med stöd av det anförda tillåta vi oss sålunda hemställa,

att riksdagen med anledning av proposition nr 219 måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning angående inrättandet av en fjärde avdelning av statens växtskyddsanstalt med förläggning till Skåne samt att för nästkommande års riksdag framlägga det förslag i ärendet, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 9 april 1932.

Erik W. Ljung.

Axel Pehrsson.

Nils Månsson.

Anders Paulsen.

P. Nilsson,
Bonarp.

Harry Weibull.

Avskrift.

Bil. I.

Till Konungen.

Inom Malmöhus län med dess intensiva och mångsidiga växtodling är antalet av växt- och djurparasiter förorsakade växtsjukdomar större än i någon annan del av landet och nya sjukdomsarter tillkomma ständigt. Parasiternas härjningar äro också inom detta län ofta ytterst ödesdigra och för odlarna i hög grad förlustbringande. För dessa växtsjukdomars bekämpande finnes ej inom räckhåll tillräckligt med skolade och utrustade krafter och Malmöhus läns Hushållningssällskaps Förvaltningsutskott har vid flera tillfällen diskuterat, huru växtpatologiska och entomologiska fackmän skulle kunna för detta ändamål erhållas. Då det emellertid här gäller ej endast rådgivande verksamhet utan verklig forskning och ingående försöksverksamhet är nödvändig för vinnande av resultat, ha kostnaderna ansetts vida överstiga de resurser sällskapet skulle kunna härför avse. Då Malmöhus läns Hushållningssällskaps Förvaltningsutskott nu erfarit att Kungl. Lantbruksstyrelsen och Styrelsen för Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet i gemensam underdånig skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 11 januari 1929 framlagt förslag till provisorisk lösning av frågan om organisation av växtskyddet i vårt land, dristar sig även Utskottet inför Eders Kungl. Maj:t framföra de synpunkter på denna fråga, som inom Malmöhus län göra sig gällande. Enligt Utskottets uppfattning är det en trängande nödvändighet att snarast en genomgripande förändring av statens åtgärder på detta område sker så att forskningen och försöksverksamheten förflyttas från sin isolering i Stockholm till stridens brännpunkt, som är och måste bli i landets förnämsta jordbruksbygd.

Under åberopande härav vågar Malmöhus läns Hushållningssällskaps Förvaltningsutskott anhålla,

det Eders Kungl. Maj:t vid lösningen av frågan om organisation av landets växtskydd täcktes vidtagna sådana anordningar, att inom Malmöhus län inrättas en tidsenlig och med tillräckligt antal fackmän utrustad växtpatologisk och entomologisk forsknings- och försöksanstalt, från vilken en effektiv kamp mot våra för jordbruket skadliga växt- och djurparasiter kan upptagas.

Underdånigst

å Malmöhus läns Hushållningssällskaps Förvaltningsutskotts
vägnar:

Hans Otto Ramel.

Bengt Lanke.

Malmö den 16 december 1929.

Rätt avskrivet intyga:

Ragnar Kellgren.

Greta Lindberg.

*Avskrift.**Bil. II.*

Till Konungen.

I underdänig skrivelse den 16 december 1929 gjorde Malmöhus läns Hushållningssällskaps Förvaltningsutskott framställning, det Eders Kungl. Maj:t vid lösningen av frågan om omorganisation av landets växtskydd täcktes vidtaga sådana anordningar, att inom Malmöhus län inrättades en tidsenlig och med tillräckligt antal fackmän utrustad växtpatologisk och entomologisk forsknings- och försöksanstalt, från vilken en effektiv kamp mot våra för jordbruket skadliga växt- och djurparasiter kunde upptagas.

Under de båda senaste åren 1930 och 1931 hava angreppen av växtparasiter varit alldeles särskilt svåra åtminstone inom Malmöhus län. Utskottet tillåter sig härvid särskilt peka på vetemyggan, ärtgallmyggan samt diverse parasiter, som angripa rötter och stråbas å stråsad. Vad särskild beträffar den förstnämnda, nämligen vetemyggan, föranleddes, enligt uppgifter från försöksfälten vid Alnarp, huvudsakligen av denna en så stark skördenedsättning, att genomsnittsskörderesultatet för höstvetete under åren 1929—31 endast utgjorde 60 % av samma resultat för tiden 1920—28. Höstveteskorde för ett vart av åren 1930 och 1931, då vetemyggans härjningar voro svårast, uppgick endast till omkring 40 % av skörden 1928. Under år 1931 konstaterades dessutom mycket svåra angrepp av vetemyggan jämväl å vårveten. Det är uppenbart, att dessa starkt minskade skörderesultat blivit dubbelt kännbara under de svåra ekonomiska förhållanden, som nu äro rådande inom jordbruksnäringen. Utskottet anser det därför såsom ett livsvillkor, särskilt för det skånska jordbruket, att dessa parasiter energiskt bekämpas, och då, såsom Utskottet i sin tidigare skrivelse tillåtit sig framhålla, effektiva åtgärder i detta syfte överstiga ett enskilt hushållningssällskaps ekonomiska resurser, vågar Utskottet ånyo framställa en vädjan,

det Eders Kungl. Maj:t täcktes föranstalta, att genom Centralanstaltens för försöksväsendet å jordbruksområdet Entomologiska avdelning eller annat lämpligt organ ingående undersökningar angående dessa växtparasiters utvecklings- och livsvillkor föranstaltas i de delar av Malmöhus län, där härjningarna äro svårast, på det att effektiva medel för bekämpandet måtte kunna utforskas.

Underdänigst

å Malmöhus läns Hushållningssällskaps Förvaltningsutskotts
vägnar:

*Hans Otto Ramel.**Bengt Lanke.*

Malmö den 30 januari 1932.

Rätt avskrivet intyga:

*Ragnar Kellgren.**Greta Lindberg.*